

Nr 160.

Utlåtande i anledning av väckt motion angående utredning av frågan om ledarhundar till de blinda.

(3:e avd.)

I en inom andra kammaren av herr *Senander* väckt motion (II: 70) har hemställts, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t, efter erforderliga undersökningar, måtte inkomma med förslag i syfte att kostnadsfritt ställa ledarhundar till förfogande för de blinda, som är i behov av sådana och icke själva har ekonomisk förmåga att anskaffa dem.

I motionen anføres följande.

Trots de förbättringar, som under senare år genomförts för de olyckliga människor som drabbats av blindhet, lever många av dem under synnerligen svåra förhållanden. Deras lyte är av sådan art, att de icke kan klara sig utan hjälp av andra människor. Ofta är deras ekonomiska läge sådant, att de får dra sig fram under mycket torftiga omständigheter.

En syn, som man inte sällan möter, är en blind, som endast med hjälp av en käpp söker sig fram efter trottoarkanten vid sina mödosamma promenader. Det är förvånansvärt, att en blind med endast detta enkla hjälpmedel till förfogande kan undgå att råka ut för någon olycka, särskilt om han är bosatt i en stad med dess starka trafik.

Vida säkrare kan de blinda känna sig, som har ledarhundar till sitt förfogande. Emellertid är det åtskilliga blinda som icke har ekonomiska möjligheter att skaffa sig dessa säkra följeslagare. En ledarhund betingar för närvarande ett pris av ca 1 500 kronor. För dem som endast har folkpension och blindtillägg att existera på är det givetvis inte möjligt att göra ett så relativt stort kapitalutlägg och dessutom bestrida utgifterna för hundarnas underhåll.

Här bör staten träda hjälpande emellan. I vilka former hjälpen bör lämnas skall jag inte här gå in på.

Vid 1946 års riksdag väcktes inom andra kammaren en motion med samma syfte som den förevarande.

Över den förra motionen inhämtades yttranden från pensionsstyrelsen, direktionen över institutet och förskolan för blinda å Tomtebodas samt styrelsen för De blindas förening.

Pensionsstyrelsen erinrade bl. a. om att de personer, som kan tänkas ha nytta av ledarhundar, torde vara att söka bland dem som saknar led-

syn. Dessa är med vissa undantag, vilka i detta sammanhang saknar praktisk betydelse, berättigade att av statsmedel erhålla folkpension med blindtillägg. I övrigt anförde styrelsen.

Man synes ofta göra sig överdrivna föreställningar om värdet av ledarhundar. Det torde ligga i sakens natur att en ledarhund icke kan hitta till de olika platser, till vilka en blind person kan önska bege sig. Däremot kan ledarhunden t. ex. hjälpa en blind över en gatukorsning och dylikt. Över huvud lärer den nytta en blind kan ha av en ledarhund få bedömas mycket individuellt. Dyliga omständigheter synes knappast andra än de blindas egen organisation kunna bedöma. Enligt vad pensionsstyrelsen har sig bekant har De blindas förening redan frågan om ledarhundar på sitt program. Huruvida något särskilt anslag behöver ställas till föreningens förfogande för anskaffande av ledarhundar undandraget sig styrelsens bedömning.

Direktionen över institutet och förskolan för blinda å Tomtebodas åberopade en av rektorn vid institutet G. Ek till direktionen ingiven skrivelse, varav direktionen ansåg framgå, att den angelägenhet, varå motionen tog sikte, kunde ordnas av de blindfilantropiska institutionerna. Därest det emellertid med hänsyn till de synpunkter motionärerna anfört skulle anses lämpligare att staten trädde emellan, fanns från direktionens sida ej något att erinra däremot.

I rektor Eks skrivelse framhölls bl. a., att då något större antal ledarhundar ej erfordras, utgifterna ej torde belöpa sig till högre belopp än att de blindfilantropiska institutionerna kan bestrida desamma. De blinda är i behov av största möjliga hjälp, men utgifterna för ledarhundar torde kunna besparas staten, som bör träda emellan, när större och mera omfattande uppgifter föreligger.

Styrelsen för De blindas förening framhöll bl. a., att det visat sig — såväl i Sverige som i andra länder — att endast ett relativt litet antal blinda har nytta av en ledarhund. Redan en ganska liten synrest hos den blinde minskar värdet av en ledarhund. Antalet personer, som lämpligen bör ha ledarhund, minskas ytterligare genom den omständigheten, att sådana personer måste äga minst lika goda personliga förutsättningar att sköta en hund som krävs, eller borde krävas, av hundägare i allmänhet. För ytterligare ett antal blinda lägger bostadsförhållanden och andra omständigheter hinder i vägen för hållande av en ledarhund. Styrelsen anförde vidare, att vid anskaffande av ledarhundar åt blinda den yttersta noggrannhet måste iakttagas. Då emellertid erfarenheten visat, att en ledarhund kan bli av utomordentligt värde för vissa blinda, ämnade De blindas förening fortsätta och, så snart tillgången på lämpliga hundar medger detta, även utvidga utbildningsverksamheten för ledarhundar. Föreningen ansåg även frågan så betydelsefull och behjärtansvärd, att den utan hinder borde kunna använda viss del av det till föreningen utgående statsanslaget å 65 000 kronor per år för ändamålet. Föreningen ville emellertid uttala

betänkligheter mot anvisande av särskilda medel för denna verksamhet, dels emedan frågan trots sin obestriddigen stora betydelse för vissa blinda dock inte kunde anses vara av sådan vikt för de blinda i allmänhet, att särskilda statsmedel ovillkorligen måste anvisas för ändamålet, dels emedan det för närvarande är omöjligt att ens approximativt ange antalet blinda, som lämpligen bör erhålla ledarhundar, samt slutligen emedan den osäkra tillgången på lämpliga hundar inte gör en tillförlitlig planering av verksamheten möjlig. Styrelsen anförde slutligen:

Med hänsyn till den personkännedom, som krävs för verksamheten, anser föreningen vidare, att anskaffandet av ledarhundar även i fortsättningen bör handhas av blindorganisationerna. Enligt föreningens uppfattning löses frågan f. n. bäst därigenom, att till direktiven för statsanslaget till föreningen även fogas uppdraget att utbilda ledarhundar. Skulle riksdagen emellertid finna, att medel bör anvisas för ändamålet, anser föreningen, att detta bör ske genom en höjning av statsanslaget till föreningen, dock utan angivande att just det belopp, med vilket anslaget höjes, skall användas för utbildning av ledarhundar. Föreningen vill nämligen ännu en gång understryka vikten av att denna verksamhet handhas med stor försiktighet, så att de blindas och allmänhetens förtroende för ledarhundarna icke minskas på grund av alltför många misslyckanden.

Motionen föranledde inte någon kammarens åtgärd.

Utskottet har under hand inhämtat att de av 1946 års riksdag hörda tre remissinstanserna finner sig böra vidhålla sin då intagna ståndpunkt.

Ehuru delade meningar inte råder om önskvärdheten av att de blinda beredes allt erforderligt stöd, bör frågan om statligt bidrag till anskaffande av ledarhundar såsom framgår av remissvaren inte lösas isolerad utan i samband med spørsmålet om hjälpmedel åt de blinda i allmänhet. Med hänsyn härtill och vad de sakkunniga instanserna i övrigt anført finner sig utskottet inte kunna tillstyrka bifall till motionen.

Utskottet hemställer därför,

att motionen II: 70 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 2 november 1954.

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND.

Närvarande: se under utlåtandet nr 159.
